

IK BEN ALTIJD OP MIJN HOEDE geweest voor momenten van extase. Ik weet uit ervaring dat er vaak een terugslag op volgt. Eerst omhoog. Dan omlaag. Dat is een natuurkundig gegeven. Je kunt niet eindeloos omhoog. En je kunt nog niet heel even wat geluk over je heen laten spoelen of daar is het leven weer om je eraan te herinneren dat er na elk hoogtepunt een dieptepunt komt.

Ik was die wet bijna vergeten toen het gesputter van de auto me terugwierp in de realiteit. Door het stuur heen voelde ik de motor schokken, tot in mijn onderrug, en toen begon het hele wrak te beven, tuf tuf tuf, de motor sloeg af, begon weer te lopen, kom op, hou vol, tuf tuf tuf, toen een zielig geluidje, een soort reutel, een onbetamelijke zucht, tuf tuf tuf en toen niets meer. Gelukkig zat ik op een recht stuk en niet in die bochten van daarnet. Ik greep de versnellingspook, remde zo goed als ik kon, in z'n vier, drie, twee, moedigde de zieltogende auto aan, kom op, meis, nog heel even volhouden, stuurde richting berm en toen was het gedaan. De stilte van de nacht stortte zich op ons. De auto ging nergens meer heen. En ik evenmin.

Eerst omhoog, dan omlaag. Een uur eerder was ik nog aan het zwemmen geweest in het stukje rivier dat Mathieu me had aangeraden. Ik had 's nachts gereden, op het gevaar af gesnapt te worden, alleen maar om weer eens water over mijn lichaam te voelen, o, dat water dat over je huid glijdt, dat je wast en verzorgt en soms zelfs geneest. Ik had al jaren niet gezwommen. Sinds de maatregelen niet meer. Mathieu wist dat ik dat het meeste mis-

te. Schoolslag. Rugcrawl. Stil liggen drijven om naar de vogels te kijken. De wolken. Of naar de sterren, zoals vanavond. Ze hadden water uit het stuwmeer laten lopen, geen idee waar Mathieu dat vandaan had, maar hij had het érgens vandaan en de info toen aan mij doorgespeeld, tegelijk met de sleutels van de auto, de ouwe brik zonder nummerbord die we voor duizend ballen van een Ondergronder hadden gekocht. We zetten haar altijd in de schuur, achter de stobalen die we elke keer aan de kant schoven om niet betrap te worden.

Ik had er nog nooit in gereden, maar was vaak met Mathieu mee geweest, soms zelfs met Rémi. Aan de bijrijderskant zat een gapend gat in de vloer en als ik daar zat met mijn voeten op iets wat ooit een handschoenvakje moet zijn geweest zag ik de weg tussen mijn benen doorschieten. Er zaten geen raampjes meer in de portieren en ook de achterbank lag eruit, op de voorste stoelen zat hier en daar nog een flard nepleer en zodra we een beetje vaart maakten joeg de wind door het geraamte van de wagen, waarvan het een wonder mocht heten dat hij reed. Maar je hoorde ons niet klagen. Mathieu klaagde sowieso nooit. Hij is van het zwijgzame soort. Zijn grote handen zien er net zo uit als hijzelf: als harde werkers. Zijn allengs gelere haar hangt als een stromastras boven zijn gegroefde gelaat. Zijn intellectuelenbrilletje, ronde glazen, dun metaal, steunt op een rechte neus, een perfecte neus. Mathieu zegt weinig maar speelt veel met zijn montuur, even opzetten hoor, en weer af, en weer op, even poetsen met de rand van mijn t-shirt, even door het glas kijken om te zien of er geen viezigheid meer op zit, even op het rechterpootje kauwen, dan op het linker, dan masseer ik mijn neusbrug nog even met een blik van *ik kan niet meer*, en die hele komedie is een soort taal die ik me met de tijd eigen heb gemaakt. Het kan niet anders of hij is ooit mooi geweest, en dan bedoel ik mooi zoals in de tijdschriften van vroeger, mooi zoals de stewards in de vliegtui-

gen en de toonbeelden van mannelijke schoonheid die werden belaagd door fans op zoek naar de graal: de weldra uitgestorven witte man. Ik weet niet veel over zijn leven, alleen dat hij ingenieur is geweest voordat hij de groenteteelt inging en de verlaten boerderij overnam. Vóór hem hadden er neohippies gezeten die hennep teelden en hun tijd besteedden aan het oproken van hun oogst, althans zo is mij verteld. Mathieu had er bijna een jaar over gedaan om een bewateringssysteem aan te leggen. Tientallen reservoirs, bakjes en gootjes had hij ontworpen en gefabriceerd, hij had terracottapotjes ingegraven, op strategische plekken watertorentjes gebouwd en putten geslagen, hij had windmolens geplaatst om wind in elektriciteit om te zetten en met houtstammen, houtsnippers, stro en aarde hele groentebedden aangelegd voor de pompoenen die daar in een wirwar van lianen en bladeren weelderig omhoogschoten, terwijl ik niet eens wist dat pompoenen opgebonden konden groeien, hoog in de lucht, met onder zich een ranke, maar stevige stengel. Zo zie je maar weer, zei Mathieu, schijn bedriegt. Ik was graag bij hem in de buurt omdat hij van stilte hield, in tegenstelling tot Rémi, wiens woordenstroom nooit opdroogt, zelfs niet als ik *sst* zeg, zelfs niet als ik *hou nou toch eens je mond, ellendeling* zeg, zelfs niet als ik hem aankijk met ogen die steeds duisterder worden en waar hij bang voor is. Pas als ik dreig dat ik zijn mond ga dichtnaaien onderbreekt hij zijn woordenbrij om naar lucht te happen, maar dan begint de stortvloed weer opnieuw en stop ik mijn oren dicht om hem niet meer te horen. Terwijl ik met Mathieu naar het landschap kan luisteren. Naar de wolken. Naar het onzegbare. We kunnen naar de geur van de aarde luisteren, naar de geur van paardenvijg en dennenboom, en dat allemaal voor onszelf ergens opslaan, zonder zelfs maar een glimlach onderling.

We waren met vijf vasten, Mathieu, Rémi, Julie, Sandro en ik. Ik was er als laatste bij gekomen en als seizoenarbeider begon-

nen, maar, geluksvogel die ik was, Mathieu had me laten blijven om toezicht te houden op de oogst. Er was een immigratiegolf de vallei binnengestroomd en de vraag naar groente was gegroeid, dus ik zat niet in de weg. Rémi regelde de bevoorrading van de verkooppunten, Julie en Sandro bekommerden zich om de administratie, de keuken en de wintervoorraden, maar ook om de Vrijbuiters die het hele jaar door werden aangenomen, en als we zo tegen de zomer met zijn dertigen of veertigen waren, werd heel de volop bruisende boerderij bestierd door het stel, ze stonden vroeg op, gingen laat naar bed en waakten het complete seizoen over hun kudde, voedzame maaltijden, een fatsoenlijk salaris, iedereen kende ons adres, mensen verdrongen zich aan de poorten, want sympathieke boerderijen met zelfbestuur waren dun gezaaid.

We hadden ook een ren en het was mijn taak om voor de vijf kippen te zorgen, voor elk mens in het huishouden één. Ze hadden onze voornamen maar andere karakters. De Rémikip was bescheiden en altijd op de achtergrond, terwijl de Léokip over de andere heen liep om als eerste de meloenpitten of de schaarse broodkapjes te pakken. In het begin, toen de taak me net was toevertrouwd, voelde ik me niet erg op mijn gemak, ik was bang dat ze in mijn kuitén zouden pikken, vooral wanneer ze op me afstormden als ze me aan hoorden komen. Kippen zijn achterlijk, dat weet iedereen. Ik maakte hun hok schoon op de automatische piloot, een beetje als corvee. Ver voordat ik ze namen had gegeven dook een van de kippen altijd in elkaar met haar vleugels omhoog en dan bleef ze zo zitten, doodstil, met haar buik tegen de grond. Ik dacht altijd dat ze het koud had, of dat het een bange-kippentic was, het kon immers best dat zij even bang was als ik. Maar toen ze op een ochtend zo opgevouwen aan mijn voeten kwam zitten ging ik door mijn hurken en stak ik mijn hand uit. Ik raakte haar voorzichtig aan en aaide haar toen zoals